

Anarkism och våld

Errico Malatesta

1912

Flertalet anarkister i vår tid äro övertygade om, att den nuvarande tvångsstaten kan störtas blott på våldsamt, revolutionärt sätt, för att kunna göra plats för en bättre social ordning. Vissa partier, som ock utgöra sig för revolutionärer, ehuruval deras revolutionära anda dränkts i parlamentarismens unkna dödvatten, ha åt ordet revolution givit sin särskilda tydning; och tack vare denna tydning har den uppfattningen så småningom brutit igenom, att det medvetna upproret, den våldsamma revolutionen skulle vara anarkismens egentliga innehåll, den anarkistiska idéens a och o.

Frågan på vad sätt och i vilken omfattning våldet kan vara berättigat och nyttigt, har tyvärr diskuterats allt för litet; och detta har helt naturligt även inom anarkisternas egna led för med sig en total begreppsförvirring, givit upphov till de mäst olika och motstridande uppfattningar. De attentat, som de senaste årens sken gång efter annan, ha tydligt ådagalagt detta.

Flera kamrater, som känt sig upprörda över brutaliteten eller meningslösheten i vissa av dessa dåd, ha förklarat sig som absoluta motståndare till allt våld, undantagandes de fall, då man blir direkt anfallen. Andra åter äro av en helt motsatt mening och i sin förbittring över regeringarnas oavlåtliga förföljelse och myndigheternas upprepade brutaliteter, äro de färdiga att försvara varje våldsamhet, oavsett dess karaktär och verkningar, så snart den enbart skett i anarkismens namn. Detta senare innebär ju den totalaste missuppfattning av anarkismen och dess grundidé.

Den stora massan anar naturligtvis ingenting om de diskussioner, som utspinna sig inom våra egna led; de få ingen annan uppfattning om anarkismen än den falska, som tidningsprässen bjuder; och fördenskull tro de, att anarkisterna ingenting annat vilja än mord och bomber; anarkisten är ett slags blodtörstigt djur, som inte drömmer om annat än blod och förstörelse.

Således är det nödvändigt, att vi klart och tydligt framlägga vår ställning till denna fråga. Det är varje anarkists plikt att utröna sin egen ställning därtill.

Vad min egen personliga uppfattning angår hyser jag ej det ringaste tvivel om, att inte den anarkistiska idén, som innebär ett absolut förnekande av all regering, är den direktaste motsats till allt våld, redan på den grund att våldet är den egentliga innebörden i varje autoritært system och är varje regerings ständiga taktik. Regering är till i kraft av våld.

Anarkism betyder frihet och solidaritet. Denna idé kan förverkligas blott under förutsättning av harmoni mellan de olika inträssena, genom frivilliga initiativ, kärlek, aktning och ömsesidig tolerans.

Vi äro anarkister, därför att vi äro övertygade om, att det aldrig skall kunna lyckas oss komma till välstånd för alla – målet för all vår strävan – om vi ej kunna i människornas handlande bringa till användning den inbördes ömsesidiga och frivilliga överenskommelsens idé, som är den första betingelsen för vårt ideal; och vi fördöma varje försök att tvinga en människa att mot hennes egen vilja underordna sig någon annan.

Sant är, att vi även inom andra partier kunna finna människor, som med samma allvar som vi, söka tjäna allas inträssen; vad som dock är det speciellt karaktäristiska för oss anarkister, som så skarpt skilja oss från alla andra partier, är att vi aldrig påstå, att den absoluta och odelbara sanningen är hos oss. Vi tro ej på allmakten eller ofelbarheten hos vare sig idéer eller människor; denna tro är annars grundprincipen hos alla politici och lagstiftare, vilket parti de än höra till, och fördenskull anse vi oss långt ifrån vara det utvalda folket med förmåga att tänka och handla i allas inträsse och till allas väl.

Den frihet vi fordra för alla och som kan möjliggöra en undersökning av de bästa formerna för den sociala utvecklingen, förhindras och förkväves av en massa förstelnade förordningar och lagar. Hela arméer av soldater och poliser stå i varje ögonblick färdiga att döda eller kasta i fängelse en var, som ej vill erkänna lagarna, skapade av ett fåtal privilegierade för att garantera och skydda deras pärsonliga inträssen. Och även om vi kunde tänka oss, att detta samhälle funnes utan poliser och soldater, ändrar detta ej själva sakförhållandet, ty så länge ett samhälle består med den ekonomiska byggnad som vårt, är all frihet otänkbar och omöjlig. De sociala rikedomarna och produktionsmedlen äro ett fåtals egendom, och därför måste det stora flertalet vara tvunget att arbeta för detta fåtal och själv leva i nöd och elände.

Vår första uppgift måste alltså vara att befria oss från den väpnade makt, som försvarar de bestående institutionerna och förhindrar oss att taga åter det, som rätteligen är allas gemensamma egendom, produktionsmedlen, jorden och alla de sociala rikedomarna, på det en var må fritt få rätten att bruka och njuta dem. Denna vår uppgift kan nog endast lösas med tillhjälp av fysisk makt, – den stegrande klassmotsättningen, de ständigt

ökande skarorna av arbetslösa, de härskandes förblindade motstånd och upprörande brutaliteter – med ett ord det inre tillståndet inom de bestående samhällena måste logiskt och med nödvändighet föra till utbrottet av en revolution, som i grunden skall komma att ändra betingelserna för det sociala livet. Vi kunna redan nu varsla den. Denna revolution skall komma med eller utan oss. Vad vi vilja är att en gång föra denna revolution på vägar, som föra mot frihet och rättvisa, vända revolutionens krafter i en strävan mot förverkligandet av det anarkistiska idealet.

Fördenskull äro vi revolutionärer. Och ur den synpunkten är våldet ingen motsättning till anarkismen och dess idé. Ty det är inte ett resultat av vårt fria val och beslut; vi äro ofta nödsakade att gripa till våld för att kunna försvara oss själva eller våra rättigheter, då man vill undertrycka dem med brutalt våld.

Dock måste med kraft framhållas: i vår egenskap av anarkister ha vi ingen önskan eller avsikt att bruka våld, för så vitt inte förtrycket tvingar oss till försvar, då det vill slå oss eller andra till marken. Denna rätt till självförsvar fordra vi fullt och helt. Det är orsaken, varför vi vilja bryta sönder det vapen, som sårar oss, angripa den hand, som svingar vapnet, och det huvud, som styr dess riktning.

Bourgeoisin har sannerligen ingen rätt att beklaga sig över sina motståndares våldsamheter. Hela dess historia som klass är fylld av blod och mord. Dess utsugningssystem kräver dagligen hela pyramider av oskyldiga offer. De politiska partierna böra ej heller stämma upp klagovisor över våldet, ty även deras händer äro röda av blod, som ljutits för deras egna inträssens skull. De som generation efter generation ha uppfostrats till tro på det brutala våldet, de som i denna dag i hänförd beundran böja sig för den röda terrorn i slutet av det adertonde århundradet och gjorde vägen öppen för kejsardömet och den vita terrorn, – de ha sannerligen ingen rätt att beklaga sig över sina motståndares våldsamheter.

Historien har tydligt visat oss våldets nödvändighet, och det är ju då ganska naturligt, att inte heller anarkisterna förkasta det som medel i vår kamp. Dock få vi inte ett ögonblick förglömma, att blott den absolutaste nödvändighet får tvinga oss till att tillgripa detta medel. Och att våldet är en princip, som skarpt står i strid med anarkismen såsom idé. Vi må inte glömma, vad historien lärt oss, nämligen att överallt där ett våldsamt motstånd till slut triumferat över förtrycket, segrarna i sin ordning blivit nya förtryckare. Detta må vara oss en varning och en kraftig maning, att blott i allra yttersta nödfall tillgripa våld.

Våld föder våld; auktoritet föder auktoritet. Ej ens en god vilja och ärliga motiv kunna härutinnan ändra någonting. En fanatiker, som intalar sig, att han med våld, på sitt särskilda sätt, befria ett folk från förtrycket, kan mycket väl vara en god människa; men han är tillika ett förfärligt vapen i förtryckets och reaktionens tjänst. Robespierre var säkerligen besjälad av den bästa vilja; men förvisso har hans samvetes ärlighet och grymhet varit lika skadligt för revolutionen som någonsin Napoleons pärsonliga ärelystnad. En Torquemadas ärliga fanatism i striden att frälsa själar har varit långt farligare för friheten än skepticismen och korruptionen under Leo X:s tid.

Teorier, förklaringar och principer och vackra ord kunna aldrig bortförklara dessa enkla och naturliga fakta. Så mången martyr har dött för frihetens sak, så mången strid har kämpats därför – men ändock har friheten inte förverkligats. Allt vad vi vunnit är: de fattigas utsugning och förtryck av de rika.

Den anarkistiska idén innebär lika litet som en gång den liberala någon garanti mot korrupktion, mot urartning inom de egna lederna. Tyvärr kunna vi här och var märka den i vissa sig kallande anarkisters handlingar, – ofta handlingar, där ej det solidariska gemensamhetsinträset varit drivfjädern utan krasst egoistiska fördelar.

Anarkister! Må vi försvara och skydda anarkismen mot denna korrupktion! Vårt ideal är ett kärlekens ideal. Vi behöva inga som döma, och vilja ej heller vara ”domare och lagens straffande arm”.

Vår enda fordran, vår stolthet, vårt ideal är det, att vara befriare!

Enrico Malatesta

Det Anarkistiska Biblioteket

Errico Malatesta
Anarkism och våld
1912

Tidningen Brand #41 1912
Översatt för Brand av MIKAEL

sv.anarchistlibraries.net